

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/55/2018
Identifikačné číslo spisu: 3017200373
Dátum vydania rozhodnutia: 21.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3017200373.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej, JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobkyne: MUDr. K. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. F., T. XXXX, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. CIMRÁK s.r.o., so sídlom Nitra, Štefánikova 7, IČO: 36 868 876 proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie so sídlom Bratislava, 29. augusta 8 a 10 o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 41669-2/2017-BA zo dňa 9. augusta 2017, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/15/2017 - 83, zo dňa 12. marca 2018 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/15/2017 - 83, zo dňa 12. marca 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 14Sa/15/2017 - 83, zo dňa 12. marca 2018 podľa ustanovenia § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 41669-2/2017-BA zo dňa 9. augusta 2017 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej tiež len zákon o sociálnom poistení) potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trenčín (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 27888-1/2017-TN zo dňa 23. marca 2017, ktorým prvostupňový správny orgán rozhodol tak, že žalobkyni nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.12.2005, ale 30.6.2007. Krajský súd žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

2.1. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že Krajský úrad v Trenčíne, odbor zdravotníctva vydal dňa 07.01.1997 Rozhodnutie č.: Zdrav.97/00017, ktorým vyhovel žiadosti žalobkyne vo veci vydania povolenia na poskytovanie

zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení, pričom jej bolo povolené poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore vnútorné lekárstvo v rozsahu II. atestácie, s miestom výkonu F.. Trenčiansky samosprávny kraj Rozhodnutím č.: TSK/2005/05170/zdrav.-2 zo dňa 09.12.2005 vyššie uvedené povolenie zo dňa 07.01.1997 zrušil a žalobkyni povolil prevádzkovanie neštátneho zdravotníckeho zariadenia - ambulancie v odbore vnútorné lekárstvo s miestom výkonu činnosti D.. Na základe uvedeného žalobkyňa podala odhlášku z poistenia k 31.12.2005. V zdaňovacom období roku 2004 dosiahla žalobkyňa príjem z podnikania v sume 1 104 446 Sk a v roku 2005 v sume 1 165 474 Sk.

2.2 Slovenská lekárska komora vydala žalobkyni licenciu č. L1A/TN/0218/05 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s účinnosťou od dňa 26.07.2005. Uvedená licencia bola zrušená 27.03.2017.

2.3. Sociálna poisťovňa, pobočka Trenčín dňa 23.03.2017 vydala rozhodnutie o tom, že žalobkyni nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.12.2005, ale až 30.06.2017. Pri svojom rozhodovaní pritom vychádzala zo zistenia, že žalobkyňa je držiteľkou oprávnenia na podnikanie podľa osobitného predpisu, a to licencie L1A a v rozhodnom období dosiahla zákonom stanovenú výšku príjmu z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti. Na odvolanie žalobkyne žalovaný rozhodnutie pobočky Trenčín ako vecne správne potvrdil.

3. Správny súd konštatoval, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára (L1A) je jednou zo štyroch licencií vydávaných Slovenskou lekárskou komorou v zmysle zák. č. 578/2004 Z.z. Uvedená licencia je určená pre lekárov, ktorí neplánujú mať vlastné zdravotnícke zariadenie, ale budú poskytovať zdravotnú starostlivosť u iných poskytovateľov, ktorí majú povolenie na prevádzkovanie zariadenia zdravotníckej starostlivosti, a to na základe zmluvy (mimo pracovného pomeru). Lekár - zamestnanec túto licenciu nepotrebuje. Takýto lekár potom pri realizácii svojej činnosti za svoje služby účtuje ako podnikateľ formou faktúry, pričom má povinnosť tieto faktúry viesť v rámci svojho účtovníctva. Uvedená licencia predstavuje oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu.

4. Správny súd v konaní považoval za nesporné, že žalobkyňa bola od júla 2005 držiteľkou licencie typu L1A. K 31.12.2005 podala odhlášku z poistenia, pričom Sociálna poisťovňa nedisponovala informáciou o tom, že v tomto čase bola držiteľkou predmetnej licencie a teda pri posudzovaní odhlášky vychádzala z údajov, ktoré jej boli dostupné, že predmetná odhláška bola vykonaná výlučne za účelom realizácie ohlásenia, ukončenia povinného poistenia, a preto z jej obsahu nie je možné dovodiť, že by ňou žalobkyňa mienila podať akékoľvek vyhlásenie alebo informáciu o jej licencií typu L1A alebo o tom, že na základe tejto licencie nepodniká. Krajský súd uviedol, že uvedené nie je možné vyvodit' zo žiadnych okolností realizácie tohto formalizovaného a štandardizovaného úkonu vykonaného na formulári Sociálnej poisťovne.

5. Správny súd konštatoval, že po obdržaní informácie o existencii licencie od Slovenskej lekárskej komory, bola vec žalobkyne opätovne posúdená tak, že pokiaľ ide o zánik poistenia, tak toto nezaniklo (tak ako uviedla v odhláške) dňa 31.12.2005, ale až dňa 30.06.2007, a to s ohľadom na skutočnosť, že bola držiteľkou licencie L1A a v rozhodnom období dosiahla zákonom stanovený príjem z podnikania alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti.

6. Správny súd sa vo veci zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením žalobou napadnutého rozhodnutia ako aj vyjadrenia žalovaného podaného k správnej žalobe, a preto iba stručne konštatoval, že žalobkyňa z dôvodu zrušenia licencie vydananej Krajským úradom v Trenčíne, odbor zdravotníctva zo dňa 07.01.1997 nestratila postavenie SZČO pre účely sociálneho poistenia, keďže v tomto čase jej bola udelená licencia podľa osobitného predpisu a súčasne dosiahla zákonom stanovenú výšku príjmu z podnikania alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti.

7. K námietke žalobkyne, že licenciu typu L1A nevyužívala správny súd uviedol, že uvedené oprávnenie na výkon činnosti je potrebné vidieť tak vo formálnej ako aj materiálnej rovine. Zatiaľ čo formálna rovina

predstavuje existenciu tohto povolenia (v danej veci licencie), materiálna predstavuje právo na uvedenú činnosť podľa tohto oprávnenia vykonávať a dosahovať z nej príjem. Uvedená materiálna rovina však nepredstavuje dobrovoľné nevykonávanie činnosti, na ktorú je držiteľ oprávnenia licencovaný, ale faktickú (objektívnymi skutočnosťami) danú nemožnosť vykonávať regulovanú činnosť v zmysle udeleného oprávnenia. V danej súvislosti správny súd poukázal na záver Ústavného súdu Slovenskej republiky v nálezoch II. ÚS 63/2012 z 21.2.2013 a II. ÚS 426/2012 zo dňa 21.02.2013, v zmysle ktorého v prípade advokátov, ktorí boli zapísaní v advokátskej komore a zmenili formu výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konatelia spoločnosti s ručením obmedzeným, ústavný súd uviedol, že prípade takejto zmeny formy výkonu advokácie tu existuje zákonná prekážka, ktorá bráni týmto advokátom dosahovať príjem z advokátskej činnosti (nemôžu vykonávať túto činnosť na vlastný účet) a preto uzavrel, že tieto osoby nespĺňajú materiálnu podmienku pre to, aby mohli byť považovaní za osobu samostatne zárobkovo činnú. Podľa názoru správneho súdu o takýto prípad v prejednávanej veci nejde. Správny súd uviedol, že žalobkyňa v podanej správnej žalobe netvrdila a súd nezistil, že by tu existovala zákonná prekážka, ktorá by bránila žalobkyni naplniť materiálnu stránku veci, teda dosahovať z predmetnej udelenej licencie príjem. Rozhodnutie žalobkyne uvedenú licenciu reálne nevyžívať napriek tomu, že o ňu požiadala, nemá pre posúdenie naplnenia materiálnej roviny postavenia žalobkyne ako SZČO právny význam. Správny súd poukázal na to, že odhlášku z poistenia nie je možné považovať za čestné vyhlásenie podľa § 21 ods. 4 zákona, a to z dôvodov uvedených v odstavci 23 tohto rozsudku. Rovnako sa žalobkyňa nemôže odvolávať na to, že nemala pre takúto činnosť vydané kódy Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Správny súd konštatuje, že žalobkyňa ako držiteľka licencie, ktorá ju oprávňovala na činnosť - výkon samostatnej zdravotníckej praxe, mala zákonnú povinnosť zabezpečiť si vydanie takýchto kódov, a ak tak neučinila, porušila zákon. Takéto porušenie zákona následne nemôže preukazovať, že jej nevzniklo postavenie SZČO pre účely sociálneho poistenia, tak ako sa domnieva. Uvedené môže jedine preukazovať skutočnosť, že túto licenciu nemienila reálne využívať a vykonávať na základe nej činnosť, čo však nemá vplyv na jej status SZČO pre účely poistenia.

8. Krajský súd konštatoval, že ustanovenie § 5 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení účinnom k 31.12.2005 definoval SZČO, pričom žalobkyňa uvedené podmienky splnila. Takto definovanej SZČO vzniká povinné nemocenské a dôchodkové poistenie, ak v predchádzajúcom roku dosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu. Na strane druhej povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý sa nedosiahol vyššie uvedený príjem. Skutočnosť, že žalobkyňa nedosiahla v období rokov 2004 a 2005 príjem z predmetnej licencie typu L1A nemá vplyv na právne posúdenie veci ani s poukazom na skutočnosť, že ust. § 21 ods. 1 zákona stanovuje ako ďalšiu podmienku vzniku poistenia dosiahnutie príjmu v zákonom stanovenej výške. Ani z gramatického výkladu tohto ustanovenia nie je možné dovodiť, že by malo ísť o príjem práve z tejto licencie. Naopak zákon je postavený na „jednote“ poistenia fyzickej osoby, ktorá má postavenie SZČO (a to aj v prípade, že dosahuje príjem na základe viacerých oprávnení, napr. živnostenského a licencie podľa osobitného predpisu). Zákon o sociálnom poistení upravuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činných osôb ako jedno poistenie. Pri posudzovaní príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantných na vznik, resp. na trvanie poistenia nie je rozhodujúce, či osoba dosiahla tento príjem zo živnosti, alebo z vytvorenia diela a umeleckého výkonu, resp. na základe iného právneho vzťahu, ktorý zakladá osobe status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Ak napr. SZČO dosahovala príjmy z viacerých činností pre výpočet poistného na sociálne poistenie sa vychádza z príjmu, ktorý dosiahla zo všetkých týchto činností spolu. Uvedené platí aj pri posudzovaní vzniku a zániku poistenia, a teda aj pri posudzovaní vzniku statusu SZČO pre účely poistenia v zmysle zákona. Je preto pre vznik poistenia nerozhodné, že žalobkyňa nedosiahla z tejto licencie v rozhodnom období žiaden príjem, nakoľko je preukázané, že mala príjmy z podnikania, a to vo výške presahujúcej 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zákona. Z uvedených dôvodov považoval správny súd záver správnych orgánov o vzniku poistenia za správny.

9. K námietkam žalobkyne ohľadne procesného postupu správnych orgánov správny súd konštatoval, že

prejednávanej vec predstavuje nedávkové konanie, ktoré sa v súlade s § 184 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z.z. začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Konanie, ktoré sa začalo na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ako tomu bolo aj v predmetnom prípade, je podľa § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Zákon č. 461/2003 Z.z. však nekonkretizuje o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona č. 461/2003 Z.z. ani povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov konania, ako to ukladá správny poriadok. Taktiež zákon č. 461/2003 Z.z. neukladá povinnosť Sociálnej poisťovni pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. V danej súvislosti správny súd poukázal na závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24.02.2011, od ktorých nevidel dôvod sa odchýliť. Správny súd k uvedenému doplnil, že skutočnosť, že nie je v predmetnej právnej veci zrejme, či došlo k začatiu konania z podnetu poisťovne, nemá zásadný význam pre zákonnosť rozhodnutia žalovaného.

10. Záverom krajský súd konštatoval, že podmienky vzniku a zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia sú presne stanovené v zákone č. 461/2003 Z.z., ktorý nepozná ustanovenie upravujúce zmiernenie tvrdości zákona alebo uplatňovanie výnimiek u jednotlivých poistencov. Ak sa zástupca žalobkyne pred súdom dovoľával aplikácie inštitútu rozporu s dobrými mravmi tak je potrebné uviesť, že ide o inštitút súkromného práva, ktorý nie je možné v oblasti verejného práva použiť. Správny súd poukazom na to, že žalobkyňa bola preukázateľne (tak ako ostatní držitelia licencie) svojou stavovskou komorou informovaná o tom, že zakladá postavenie SZČO a pokiaľ nie je využívaná tak, je potrebné ju zrušiť, uviedol, že žalobkyňa však zjavne na uvedené nereagovala a licenciu zrušila až potom, ako začala vo veci konať Sociálna poisťovňa.

11. Správny súd žalobu žalobkyne zamietol ako nedôvodnú.

12. O náhrade trov konania správny súd rozhodol v zmysle § 168 SSP, ktorého právnu úpravu citoval. V konaní úspešnému žalovanému správny súd nepriznal náhradu trov konania, nakoľko neboli zistené zákonné dôvody pre ich priznanie a žalovaný náhradu trov konania ani nepožadoval.

II.

Kasačná sťažnosť žalobkyne

13. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. Navrhovala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/15/2017 - 83, zo dňa 12. marca 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne zrušil rozhodnutie žalovanej č. 41669-2/2017-BA zo dňa 9. augusta 2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žiadala priznať nárok na náhradu trov konania.

14.1. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalobkyňa namietala, že krajský súd porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom porušil jej právo na spravodlivý proces a rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1, písm. f), g) SSP). Žalobkyňa nesúhlasila s argumentáciou a záverom správneho súdu o zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho. Tvrdila, že rozhodnutie Sociálnej poisťovni pobočka Trenčín dňa 23.3.2017 je novým rozhodnutím o dni zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, pričom z rozhodnutia žalovanej ako aj z rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu nevyplýva, ktoré ustanovenie zákona o sociálnom poistení umožňuje vydať nové rozhodnutie po zániku poistenia po uplynutí viac ako 11 rokov, ak rozhodnutie o zániku poistenia ku dňu 31.12.2005 aj, keď sa zrejme jednalo o záznam - opatrenie správneho orgánu, stalo právoplatným a nedošlo žiadnym spôsobom k jeho zrušeniu. Dôvodila, že postup Sociálnej poisťovne v oboch stupňoch je z toho dôvodu nepreskúmateľný, vzhľadom na nedostatok právneho odôvodnenia takéhoto postupu,

majúce za následok dôvod zrušenia rozhodnutia správnych orgánov pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov.

14.2. Žalobkyňa nesúhlasila s argumentáciou správneho súdu v bode 28 odôvodnenia napadnutého rozsudku, že žalovaná nemá povinnosť podľa zákona o sociálnom poistení po začatí konania upovedomiť všetkých známych účastníkov konania. Uviedla, že v správnom konaní platí princíp ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere, keď účelom legitímneho očakávania je garancia čitateľnosti správania orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali, dajúc do pozornosti nález Ústavného súdu SR sp. zn. Pl ÚS 16/06 z 24.6.2009 a sp. zn. Pl ÚS 10/04 z 6.2.2008. Uviedla, že napriek tomu, že na konanie žalovanej podľa zákona o sociálnom poistení sa nevzťahujú ustanovenia správneho poriadku, neznamená to, že na konanie orgánov, ktoré rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy, sa nevzťahujú ústavné princípy vlastné právnemu štátu a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle Rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov Rady Európy z 28.9.1977. Mala za to, že aj v konaní vo veciach podľa zákona o sociálnom poistení musí byť garantované právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka ako základné právo vyplývajúce z článku 48 ods. 2 ústavy, poukazom na nález Ústavného súdu SR 1 ÚS 83/93. Namietala, že vydaním napadnutého rozhodnutia došlo k porušeniu princípu právnej istoty, ktorý pozostáva z niektorých čiastkových prvkov, ktoré môžu vystupovať ako samostatné princípy, najmä je to požiadavka na jasnosť a zrozumiteľnosť a predvídateľnosť rozhodnutí orgánov verejnej moci. V danej súvislosti žalobkyňa poukázala na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Českej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý pri zachovaní princípu právnej istoty uviedol že právna úprava, ktorá umožňuje bez časového obmedzenia zasahovať do právoplatných rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ktoré zakladajú rušia alebo menia práva alebo povinnosti individuálne určeným adresátom, je neakceptovateľná, pretože je v rozpore s princípom právnej istoty a a ochrany dôvery všetkých subjektov v právny poriadok. Princíp právnej istoty je hmotnoprávny princíp, ktorý svojimi dôsledkami prejavuje aj vo sfére procesného práva. Vyslovila názor že, ak žalovaná postupovala v rozpore s týmito princípmi a správny súd si jej postup v rozhodnutí osvojil, konal v rozpore s procesným postupom podľa Správneho súdneho poriadku, čím došlo na strane žalobkyne k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

14.3. Žalobkyňa vyslovila názor, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že žalobkyňa mohla mať súčasne postavenie SZČO a aj ako zamestnanec v s.r.o., v ktorej súvislosti poukázala na to, že podľa § 11 ods. 2 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z.z. poskytovať zdravotnú starostlivosť ako SZČO nie možné bez povolenia vydaného samosprávnym krajom na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. Dôvodila, že v konaní bolo preukázané že žalobkyňa ukončila poistenie na základe odhlášky registračného listu fyzickej osoby - odhlásenie povinného poistenia samostatne zárobkovej činnnej osoby k 31.12.2005 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v príslušnom odbore, keď povolenie bolo zrušené k 31.12.2005 rozhodnutím Trenčianskeho samosprávneho kraja z 9.12.2005 č. TSK/2005/05170/zdrav. - 2. Výtýkala súdu súd prvého stupňa nesprávnu aplikáciu § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení, nakoľko pokiaľ žalobkyňa argumentovala tým, že ukončila postavenie SZČO odhláškou k 31.12.2005, tak správny súd mal povinnosť túto skutočnosť bezpochyby právne odôvodniť, že žalobkyňa aj po tomto dátume bola samostatne zárobkovo činnou osobou. Mala za to, že v predmetnej veci bolo potrebné posúdiť, či žalobkyňa mala status samostatne zárobkovo činnnej osoby v období od 1.1.2006 do 30.6.2007. Zdôraznila, že z obsahu správneho spisu nebolo jednoznačne preukázané, že žalobkyňa aj po 31.12.2005 naplnila status SZČO, aj napriek tomu, že bola držiteľom licencie vydanéj podľa § 68 zákona č. 578/2004 Z.z..

14.4. Výtýkala správnenému súdu, že v odôvodnení rozsudku sa nezaoberal tým, či licenciu žalobkyňa aj v skutočnosti využívala (napriek tomu, že nemala príslušné povolenie); nikde neuvádza vo vzťahu k príjmom žalobkyne za rok 2005 a 2006, na základe akého výkonu práce dosiahla uvedený príjem. Dôvodila, že správny súd v danom prípade nezodpovedal na základnú otázku v danom konaní vo vzťahu k tomu či SZČO ad 1) mohla licenciu bez povolenia využívať, ad 2) ak áno, či ju skutočne využívala a

mala na jej základe príjem. Poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 21 ods. 1 a § 21 ods.4 zákona o sociálnom poistení, tvrdila, že pre zánik sociálneho poistenia v zmysle § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení je relevantný výlučne zánik statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby a na príjem sa neprihliada. Ustanovenie § 21 ods. 4 je ustanovením špeciálnym vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. K zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 u SZČO dochádza teda len v prípade, ak by status SZČO bol zachovaný, čo ale nie je v prejednávanej veci, pretože žalobkyňa už v čase od 1.1.2006 nevykonávala činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby.

14.5. Ďalej žalobkyňa namietala, že žalovaná ako aj Sociálna poisťovňa pobočka Trenčín vydali svoje rozhodnutia viac ako po jedenástich rokoch odo dňa, kedy sa žalobkyňa odhlásila z povinného poistenia a zaniklo jej zo zákona postavenie SZČO. Poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 147 ods. 1 zákona o sociálnom poistení uviedla, že, ak Sociálna poisťovňa pobočka Trenčín medzičasom vydala rozhodnutie, ktorým predpísala poistné za obdobie od 01/2006 do 06/2007 uplatnená námietka premĺčania by mala byť zo strany správneho orgánu uznaná a konanie by malo byť v konečnom dôsledku zastavené. Vo vzťahu k tejto otázke žalovaná vydala rozhodnutie č. 28240 - 2/2018-BA z 9.1.2018, ktorým prerušila konanie o odvolaní vo veci predpísania poistného na nemocenské, starobné poistenie a poistenie do rezervného fondu solidarity.

14.6. Záverom žalobkyňa uviedla, že vzhľadom na uvádzané skutočnosti treba mať za to, že u žalobkyňi boli naplnené všetky podmienky, ktoré upravuje § 21 ods. 4 písm. b/ zákona o sociálnom poistení t. j. povinné nemocenské a dôchodkové poistenie jej zaniklo výlučne z tohto osobitného dôvodu, majúca za to, že právne posúdenie súdu, že v jej prípade existoval dôvod zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 zákona (výška príjmu) nemôže po právnej stránke obstať.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobkyne

15. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobkyne navrhovala, aby Najvyšší súd SR kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/15/2017 - 83, zo dňa 12. marca 2018 zamietol. Napadnutý rozsudok krajského súdu považovala za vecne správny a zákonný, stotožniac sa so závermi krajského súdu vyjadrenými v napadnutom rozsudku. Kasačnú sťažnosť žalobkyne považovala za nedôvodnú.

16.1. V dôvodoch vyjadrenia žalovaná uviedla, že žalobkyňa v kasačnej sťažnosti neuviedla také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie č. 41669 - 2/2017-BA. Sociálna poisťovňa - ústredie vo svojom rozhodnutí ako aj v písomných vyjadreniach z 13.11.2017, 18.12.2017 a 1.2.2018 podrobne objasnila skutkový a právny dôvod, na základe ktorého rozhodla, že žalobkyňi nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.12.2005, ale dňa 30.6.2007. Trvala na právnom názore, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorá zakladá fyzickej osobe podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2010 status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Dala do pozornosti, že podľa právnej úpravy účinnej do 31.12.2010 je pre nadobudnutie právneho postavenia fyzickej osoby ako samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia právne významná len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Poukazom na právnu úpravu zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkov, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a skutkové okolnosti daného prípadu, žalovaná vyslovila názor, že na výkon zdravotníckeho povolania v spoločnosti K. od 1.1.2006 žalobkyňa nebola povinná mať licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A), ktorá sa považuje za oprávnenie podľa osobitného predpisu, ale licenciu na výkon funkcie odborného zástupcu (LIC), ktorá sa na účely sociálneho poistenia nepovažuje za oprávnenie podľa osobitného predpisu a nezakladá fyzickej osobe status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Tvrdila, že

na základe licencie L1C jej držiteľ nie je oprávnený dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Licencia L1C je len nevyhnutným predpokladom na udelenie povolenia právnickej osoby na výkon zdravotníckeho povolania. Držiteľ licencie L1C dosahuje príjmy zo závislej činnosti v pracovnom pomere. Preto vznik pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti bola žalobkyňa povinná mať licenciu L1C nemá za následok zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia podľa § 21 ods. 4 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010. Skutočnosť, že samostatne zárobkovo činná osoba nadobudne zároveň právne postavenie zamestnanca na účely sociálneho poistenia, nemá za následok zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby. Zákon o sociálnom poistení nevyklučuje súbeh poistení.

16.2. Žalovaná zdôraznila, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby vzniká, resp. zaniká len z dôvodov taxatívne ustanovených v § 21 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2010. Tvrdenie žalobkyne, že ukončila poistenie na základe odhlášky registračného listu fyzickej osoby - odhlásenie povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 31.12.2005, nemá právne opodstatnenie. Vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby nezávisí od podania registračného listu fyzickej osoby. Registračný list fyzickej osoby - prihláška, resp. odhláška zo sociálneho poistenia má len deklarátorne účinky, t. j. deklaruje skutočnosti, ktoré vznikli priamo zo zákona o sociálnom poistení. V danej súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR 1Sžo 16/2016 z 27. júna 2017.

16.3. Ďalej žalovaná zdôraznila, že právnou skutočnosťou, ktorej dôsledkom bol zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia dňom 30. júna 2007 bola skutočnosť, že žalobkyňa v rozhodujúcom období t. j. v roku 2006, nedosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantný na vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia od 1. júla 2007.

16.4. Žalovaná tiež zdôraznila, že sa nestotožňuje s tvrdením žalobkyne, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trenčín č. 27888 - 1/2017/TN z 23. marca 2017 je novým rozhodnutím vo veci o dni zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne. Poukazom na skutkové okolnosti danej veci žalovaná uviedla, že záznam určitej skutočnosti v spise poistenca nemá povahu rozhodnutia, a teda sa nemôže stať ani právoplatným. Dala do pozornosti, že žalobkyňa v žalobe nenamietala, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trenčín č. 27888 - 1/2017/TN z 23. marca 2017 je novým rozhodnutím vo veci o dni zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, a preto Sociálna poisťovňa - ústredie, ako aj krajský súd k tejto námietke nevyslovil svoj právny názor. Citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. žalovaná uviedla, že žalobkyňa pre podanie registračného listu FO - odhlášky zo sociálneho poistenia dňa 31.12.2005 neoznámila Sociálnej poisťovni pobočka Trenčín, že je držiteľom licencie L1A/TN/0218/05, zdôrazniac, že podľa § 227 ods. 2, písm. a/ tohto zákona je poistenec povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a zánik sociálneho poistenia. Túto skutočnosť Sociálna poisťovňa pobočka Trenčín zistila z údajov poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou dňa 7. apríla 2016, do toho času Sociálna poisťovňa nemala reálnu možnosť zistiť, že žalobkyňa je držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A. Žalovaná považovala za nesporné, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trenčín z 23. marca 2017, potvrdené napadnutým rozhodnutím Sociálnej poisťovne-ústredie, nie je novým rozhodnutím o dni zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne. Žalovaná tiež zdôraznila, že nakoľko do 23. marca 2017 neexistovalo právoplatné rozhodnutie vo veci zániku sociálneho poistenia žalobkyne, Sociálna poisťovňa nemohla svojím rozhodnutím zasiahnuť do právoplatného rozhodnutia, ktoré de facto neexistuje, poukazom na to, že rozhodovaniu Sociálnej poisťovne vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne nebránila prekážka právoplatne rozhodnutej veci.

16.5. Záverom žalovaná zotrvala na právnom názore, že pobočka Sociálnej poisťovne nekonala v

rozpore s príslušnými ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov, ak žalobkyni osobitne neoznámila začatie konania vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby. Konanie vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sa začalo doručením rozhodnutia Sociálnej poisťovne pobočka Trenčín.

16.6. Žalovaná námietku žalobkyne týkajúcu sa premlčania práva predpísať poistné za obdobie od januára 2006 do júna 2007 v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia považovala za právne irelevantnú.

16.7. Záverom žalovaná doplnila, že zákon č. 461/2003 Z.z. nepozná v súvislosti so vznikom, resp. zánikom povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby liberalizačné ustanovenia týkajúce sa jednotlivých poistencov alebo určitého okruhu poistencov.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP) v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti žalobkyne, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne v danej veci je dôvodná.

18. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 14Sa/15/2017 - 83, zo dňa 12. marca 2018, ktorým správny súd podľa § 190 SSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne - ústredie č. 41669-2/2017-BA zo dňa 9. augusta 2017, žiadajúc správny súd, aby napadnuté rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

19. V procese posudzovania zákonnosti rozsudku krajského súdu, napadnutého kasačnou sťažnosťou, kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd už neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

20. Kasačný súd z predloženého spisu krajského súdu zistil, že predmetom preskúmanieho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne ústredie č. 41669-2/2017-BA zo dňa 9. augusta 2017, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trenčín č. 27888-1/2017-TN zo dňa 23. marca 2017. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa pobočka Trenčín rozhodla tak, že žalobkyni nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.12.2005, ale 30.6.2007.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti postupu a rozhodnutí orgánu verejnej správy nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutí a postupu správneho orgánu podľa tretej časti prvej a tretej hlavy Správneho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách v sociálnych veciach (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán bol príslušný na konanie a následne, či si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutí, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutia boli vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovali zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutia správneho orgánu boli vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutí žalovaného správneho orgánu v konaní o sociálnej žalobe,

ktorú podala fyzická osoba, správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávnych alebo procesnoprávnych právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

22. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. (§ 2 ods. 1 SSP)

23. Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania. (§ 5 ods. 2 SSP)

24. Správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy. (§ 177 ods. 1 SSP)

25. Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. (§ 203 ods. 1, 2 SSP)

26. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred (ne)činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd preskúmava, či orgán verejnej správy konal a rozhodol v zmysle zákona, či postupoval v správnom konaní s účastníkmi konania, či sa vysporiadal s ich námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálili správne svoj právny záver. Zákonnosť postupu správny súd skúma na základe rovnakých kritérií ako zákonnosť rozhodnutia.

27. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou nevykonal náležite v súlade s platnou právnou úpravou zákona o sociálnom poistení, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z.z. a preto jeho právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver o zákonnosti preskúmaného rozhodnutia žalovanej, je potrebné považovať za predčasný.

V.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

28. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

29. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako

určuje právny poriadok.

30. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodíť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98)“. (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

31. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

32. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

33. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) .

34. Najvyšší súd v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu zameral svoju pozornosť zásadným námietkam sťažovateľky - žalobkyne, ktorými namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1, písm. g/ SSP a že nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1, písm. f/ SSP). Nesprávne posúdenie veci žalobkyňa videla v tom, že správny súd v danom prípade v rozpore so zákonom aplikoval ustanovenia zákona o sociálnom poistení v spojení s ustanoveniami zákona č. 578/2004 Z.z. pri posudzovaní jej (ne)podnikania na základe licencie L1A ako samostatne zárobkovo činné osoby pre účely sociálneho poistenia. Za porušenie práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1, písm. f/ SSP) krajským súdom a žalovanou žalobkyňa považovala, že Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch v konaní postupovala v rozpore so základnými princípmi správneho konania (princíp právnej istoty, legitímneho očakávania, predvídateľnosti rozhodnutí) a súčasne, že svoj postup rozhodovania vo veci nálezite neodôvodnila, z ktorého dôvodu rozhodnutia Sociálnej poisťovne sú nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov a tým, že správny súd si jej postup v rozhodnutí osvojil, konal v rozpore so Správnym súdnym poriadkom.

35. Kasačný súd mal v danej veci preukázané, že medzi účastníkmi ostali sporné otázky, či samotná licencia L1A zakladá jej držiteľovi (lekárovi) status samostatne zárobkovo činné osoby na účely

sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v platnom znení, či lekár len na základe licencie L1A mal povinnú účasť na sociálnom poistení podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a či postupom žalovanej v konaní došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Z uvedených dôvodov kasačný súd zameril svoju pozornosť k uvedeným sporným otázkam.

36. K uvedeným sporným otázkam zaujal právny názor veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len veľký senát) v uznesení sp. zn. 1Vs 1/2019 zo dňa 30. apríla 2019, ktorým rozhodol o otázkach nastolených v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019, ktorým senát 10S správneho kolégia najvyššieho súdu podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP postúpil vec vedenú na najvyššom súde pod sp. zn. 10Sžsk/33/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Odpovede prijaté veľkým senátom na nastolené otázky sú záväzné pre posúdenie vecí aj v danom prípade.

37. Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na otázky nastolené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 v rozhodnutí označenom vyššie prijal nasledovné odpovede:

„Odpoveď na 1/ otázku: Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia alebo na inom mieste ako zdravotníckom zariadení, a preto licencia L1A nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom.

Pojem samostatná zdravotnícka prax v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z.z. vykonávaná na základe licencie L1A nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom samostatná zárobková činnosť v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. a pojem licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s pojmom oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu pre účely sociálneho poistenia. Odpoveď na 2/ otázku: Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1, písm. a/, bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je posudzovať príjmy poistenca - lekára osobitne vo vzťahu k licencií L1A a skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú aj príjmami lekára považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z..

Odpoveď na 3/ otázku: Konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov začaté z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ktoré mu priznávajú aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.“

38. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že veľký senát posudzoval otázky nastolené senátom 10S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp.zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019, ktorým bol viazaný. Dospel k záveru o správnosti názoru senátu 10S vo vzťahu ku všetkým trom nastoleným otázkam, a preto v zmysle § 466 ods. 5, písm. b/ SSP k týmto otázkam dal odpoveď v znení uvedenom vo výroku rozhodnutia. Veľký senát v odôvodnení rozhodnutia konštatoval nasledovné:

39.1. „Vo vzťahu k prvej otázke - posúdenie, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z.z. (ne)má charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z., keď sama o sebe nezakladá jej

držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom; veľký senát konštatuje, že podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti fyzickými osobami a právnickými osobami upravuje osobitný predpis, ktorým je zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v § 4 písm. b/ uvedeného zákona za poskytovateľa zdravotnej starostlivosti považuje fyzickú osobu, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

Podľa § 10 ods. 1, 2, zákona č. 578/2004 Z.z. v znení účinnom k 31.5.2010 samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekář, zubný lekář, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg a masér. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 68 ods. 1 písm. a)].

Samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

Podľa § 68 ods. 1, písm. a/, b/, c/, d/, ods. 2 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení účinnom k 31.5.2009 licencie sa vydávajú a) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10) zdravotníckym pracovníkom v povolani lekář, zubný lekář, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg a masér, b) na výkon zdravotníckeho povolania [(§ 3 ods. 1 písm. a)] zdravotníckym pracovníkom v povolani lekář, zubný lekář, farmaceut, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg, biológ, verejný zdravotník, fyzik, chemik, genetik, technik laboratórnej medicíny, medicínsko-technický laborant, zdravotnícky laborant, farmaceutický laborant, rádiologický asistent, zdravotnícky záchranár, dentálna hygienička, asistent hygieny a epidemiológie, asistent výživy, c) na výkon odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolaniach ustanovených v § 27, d) na výkon lekářskej posudkovej činnosti podľa § 7a zdravotníckym pracovníkom v povolani lekář.

Slovenská lekářska komora vydáva licencie zdravotníckemu pracovníkovi v povolani lekář.

Z citovanej právnej úpravy zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti vyplýva, že lekář môže vykonávať samostatnú zdravotnú prax (§ 10 ods. 1) na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a) - licencia L1A, vydanéj mu Slovenskou lekářskou komorou (§ 68 ods. 2). Zákonodarca v zákone o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v § 10 ods. 2 definuje samostatnú zdravotnícku prax zdravotníckych pracovníkov - lekářa (§ 10 ods. 1) ako poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. V dôvodovej správe tohto zákona sa konštatuje, že vo väzbe na § 4 sa definuje samostatná zdravotnícka prax ako jeden zo spôsobov výkonu zdravotníckeho povolania konkrétne na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) alebo u iného poskytovateľa. Z logického výkladu uvedenej právnej úpravy plynie záver, že lekář môže vykonávať samostatnú zdravotnícku prax na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení, viažuceho sa k zmluvnému dojednaniu. Pri interpretácii uvedenej právnej úpravy treba posudzovať licenciu lekářa L1A vo vzťahu k oprávneniu na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z.. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom k 31.12.2010 za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa tohto zákona považuje fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (Například zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii v znení zákona č. 302/1999 Z.z., zákon Slovenskej národnej rady č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch v znení neskorších predpisov.), okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. (Například zákon Slovenskej národnej rady č. 78/1992 Zb. o daňových poradcoch a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov a zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom

podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov).

Vychádzajúc z uvedeného veľký senát správneho kolégia považoval argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k prvej nastolenej otázke za správnu.“

39.2. Vo vzťahu k druhej otázke - posúdenie, či povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1, písm. a/, bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. (nie)je posudzovať príjmy poistenca - lekára výlučne vo vzťahu k licencií L1A, veľký senát konštatuje, že podmienky vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby zákonodarca ustanovuje v § 21 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení neskorších predpisoch.

Podľa § 21 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom k 31.12.2010 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

Vychádzajúc zo znenia citovanej právnej normy zákona o sociálnom poistení predpokladom vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle zákona o sociálnom poistení (§ 21) je preukázanie, že posudzovaná osoba spĺňa zákonné podmienky statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby definovanej v § 5 písm. c/ tohto zákona v platnom znení a za tým účelom si zadovážiť skutkové zistenia a súčasne preukázanie, že táto osoba v zákonom určenej dobe dosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ktorý bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9. Pri posudzovaní zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia tejto osoby je rozhodujúce, že k 30. júnu kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak. Logickým výkladom uvedenej právnej úpravy plynie záver, že pokiaľ zákonodarca podmieňuje vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia povinnej osoby preukázaním statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby definovanej v § 5 písm. c/ tohto zákona v platnom znení, tak aj pri posudzovaní príjmu plynúceho z jej podnikania, predpokladá dosahovanie príjmu z jej podnikania ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, z čoho plynie záver, že povinná osoba dosiahla príjem z podnikania na základe oprávnenia na výkon samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení.

Obdobný právny názor už najvyšší súd judikoval vo svojej predchádzajúcej judikatúre. Senát 10S v predkladacom uznesení správne poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžo/20/2011 z 15.12.2011, publikované aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 4/2012 pod č. 72, v ktorom najvyšší súd vyjadril právny názor, že „pri posudzovaní príjmov podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je potrebné prihliadať len na tie príjmy z podnikania, ktoré vyplynuli z podnikateľskej činnosti posudzovaného statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby“, a na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžo/8/2013 z 25.06.2014, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že „...Sociálna poisťovňa musí pri rozhodovaní o predpísaní poistného vždy skúmať otázku, či v rozhodnom období mala fyzická osoba z výkonu SZČO skutočne taký príjem, ktorý zakladá jej poistenie a povinnosť platiť poistné od 01.07. toho-ktorého kalendárneho roka. Sociálna poisťovňa teda musí vždy skúmať, či všetky príjmy SZČO vykázané v daňovom priznaní sú aj príjmami osoby, považovanej za zúčastnenú na poistení ako SZČO v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010“.

Vychádzajúc z uvedeného veľký senát nemohol súhlasiť s argumentáciou generálneho riaditeľa SP vo vzťahu k druhej nastolenej otázke, že ak si veľký senát osvojí právny názor, podľa ktorého je potrebné

zísťovať, či príjem z podnikania dosahovala účastníčka konania na základe licencie L1A, tak tento právny názor sa dotkne nielen lekárov držiteľov licencie L1A, ale aj ostatných účastníkov právnych vzťahov, ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť podľa § 6 ods. 1,2 zákona č. 595/2003 Z.z. na základe viacerých oprávnení, resp. v priebehu roka majú viacero oprávnení postupne, resp. s určitým časovým prelínaním.

Veľký senát k uvedenému konštatuje, že zákon o sociálnom poistení explicitne neupravoval a ani neupravuje situáciu, keď fyzická osoba disponovala dvomi oprávneniami na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, príjem mala len z činnosti, ktorá bola vykonávaná výlučne na základe jedného z nich a oprávnenie, z ktorého fyzická osoba (ne)dosahovala príjem ostalo sporné, tak ako v posudzovanom prípade. Zákon o sociálnom poistení v znení do 31.12.2010 v § 21 ods. 4 písm. b) ustanovoval, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, 21) ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

V danej súvislosti veľký senát upriamuje pozornosť na to, že v súvislosti s výkladom zákona o sociálnom poistení, ktorý sa vo vzťahu k stanoveniu statusu SZČO mení pomerne často, pričom tieto zmeny odrážajú najmä aktuálnu rozhodovaciu prax správnych súdov a Ústavného súdu SR (napríklad rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 23.02.2013, ktorý sa týkal obdobného, aj keď nie skutkovo totožného problému s účasťou na sociálnom poistení advokátov). Súčasne poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 295/2017, v ktorom ústavný súd vyslovil právny názor, že „...k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy.“ Ústavný súd SR vo svojej judikatúre pripustil tiež možnosť súdu odchyliť sa od doslovného znenia zákona napr. v náleze sp. zn. III. ÚS 341/07 z 1. júla 2008, v ktorom skonštatoval, že: „Súd môže, ba dokonca sa musí od doslovného znenia právneho textu odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy SR). V takýchto prípadoch sa musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.“

Veľký senát vychádzajúc z uvedených rozhodnutí ústavného súdu a teleologického výkladu právnych noriem ustanovených v § 5 písm. c) a § 21 ods. 1 a 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010, považoval argumentáciu Sociálnej poisťovne v rozpore s ústavno konformným výkladom predmetnej právnej úpravy, keďže potiera samotný účel zákona o sociálnom poistení, ktorým je viazať účasť na sociálnom poistení na určitý dosiahnutý príjem zo zárobkovej činnosti, a preto napriek tomu, že zákon o sociálnom poistení nerozlišuje na účely účasti na sociálnom poistení príjem, ktorý fyzická osoba môže dosiahnuť z viacerých oprávnení, vychádzajúc zo systematického výkladu zákona, samotný status SZČO, teda len splnenie podmienky udelenia oprávnenia automaticky účasť na sociálnom poistení nezakladá. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát správneho kolégia považoval argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k druhej nastolenej otázke za správnu.“

39.3 „Vo vzťahu k tretej otázke - posúdenie, či povinnosťou Sociálnej poisťovne v konaní podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. začatého z jej podnetu (ne)možno prehliadať ústavou zaručené základné právo účastníka konania na riadny proces a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR), veľký senát upriamuje predovšetkým pozornosť na právnu úpravu zakotvenú v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorej každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Uvedenou právnou úpravou ústava

zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu.

Súčasne veľký senát upriamuje pozornosť na právnu úpravu obsiahnutú v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8, dojednaný v Ríme 4. novembra 1950, a ďalšie zmluvné dokumenty na tento Dohovor nadväzujúce publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor“), ktorý v súlade s právnu úpravou ustanovenou v čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má prednosť pred zákonmi. Dohovor v čl. 6 stanoví, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Dohovor v čl. 13 ustanovuje, že každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Vychádzajúc z citovanej úpravy ustanovenej tak v Ústave Slovenskej republiky ako aj v Dohovore plynie záver, že každému sa zaručuje právo na súdnu a inú právnu ochranu a teda tým sa mu zaručuje právo na prejednanie jeho veci v konaní v súvzťažnosti s jeho právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom v súlade s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Citovanú právnu úpravu ustanovenú tak v Ústave Slovenskej republiky ako aj v Dohovore nie je možné opomenúť ani v konaní v zmysle právnej úpravy ustanovenej v §§ 172 a nasl. zákona o sociálnom poistení začatého z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení.

Podľa § 172 ods. 1 až 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom k 31.12.2017 na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

V konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa.

Konanie vo veciach podľa odseku 1 je a) konanie v dávkových veciach sociálneho poistenia (ďalej len „dávkové konanie“), b) iné konanie (ďalej len „nedávkové konanie“).

Predmetom dávkového konania je rozhodovanie o dávkach.

Predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie 1) v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 1) pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

Podľa § 184 ods. 8 zákona o sociálnom poistení v platnom znení nedávkové konanie sa začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne.

Podľa § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení v platnom znení konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon.

Vzhľadom k uvedenému argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k tretej nastolenej otázke veľký senát správneho kolégia považoval taktiež za správnu.“

40. Vychádzajúc zo skutkových okolností vyplývajúcich z administratívneho spisu poukazom na právne závery veľkého senátu uvedené vyššie kasačný súd dospel k záveru, že správny súd prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovanej nevenoval dostatočnú pozornosť, keď napadnuté rozhodnutie žalovanej neposudzoval náležite v zmysle právnej úpravy ustanovenej v zákone č. 461/2003 Z.z. v spojení so zákonom č. 578/2004 Z.z. a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, riadne neodôvodnil, ktorým postupom súčasne porušil práva žalobkyne na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, majúce za následok nezákonnosť rozhodnutia správneho súdu. Z uvedených dôvodov najvyšší súd námietky žalobkyne uvedené v jej kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako dôvodné. Vzhľadom k uvedenému kasačný súd vyhovel kasačnej sťažnosti a podľa § 462 ods. 1 SSP napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

41. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude opätovne preskúmať zákonnosť rozhodnutia žalovanej napadnutého žalobou a v intenciách záverov veľkého senátu vysloveného v uznesení sp. zn. 1Vs 1/2019 z 30. apríla 2019 opätovne posúdiť deň zániku podnikania žalobkyne ako samostatne zárobkovo činné osoby pre účely sociálneho poistenia. V novom rozhodnutí vo veci samej správny súd opäť rozhodne o nároku na náhradu trov konania vrátane o trovách kasačného konania.

42. Najvyšší súd v danej súvislosti súčasne poukazuje na to, že primárne preskúmava zákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy, napadnutého žalobou, krajský súd ako súd správny. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu kasačného je preskúmavať vecnú a právnu správnosť rozhodnutí správnych súdov a nie nahrádzať ich prieskumnú činnosť, vrátane odôvodňovania rozhodnutia.

43. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.